

ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ SỐ TRONG GIẢNG DẠY CÁC MÔN KINH TẾ

Đặng Ngọc Suong
Trường Cao đẳng KT&CN tỉnh Hà Giang

Tóm tắt: Trong bối cảnh chuyển đổi số ngày càng sâu rộng, việc ứng dụng công nghệ số vào giảng dạy các môn trở thành xu hướng tất yếu nhằm nâng cao hiệu quả đào tạo và đáp ứng yêu cầu của thị trường lao động. Bài viết tập trung phân tích khái niệm công nghệ số trong giáo dục, đặc trưng dạy và học của các môn Kinh tế, từ đó đề xuất các giải pháp cụ thể nhằm thúc đẩy quá trình số hóa trong giảng dạy. Các giải pháp bao gồm: nâng cao năng lực số cho giảng viên, phát triển hệ sinh thái học liệu số chuyên ngành, khuyến khích đổi mới phương pháp giảng dạy và đầu tư hạ tầng kỹ thuật. Bài viết nhấn mạnh tầm quan trọng của sự phối hợp đồng bộ giữa các bên liên quan để bảo đảm tính bền vững và hiệu quả trong quá trình chuyển đổi số giáo dục các ngành Kinh tế.

Từ khóa: công nghệ số, môn kinh tế

APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGY IN TEACHING ECONOMICS COURSES

Dang Ngoc Suong
Ha Giang College of Technology and Economics

Abstract: Amidst the ongoing and profound digital transformation, the integration of digital technology into the teaching of Economics courses has become an inevitable trend. This approach aims to enhance the quality of education and meet the demands of the labor market. The article explores the concept of digital technology in education, the unique teaching and learning characteristics of Economics subjects, and subsequently proposes practical solutions to accelerate digitalization in teaching. These solutions include: improving digital competency for lecturers, developing a digital learning ecosystem tailored to Economics, encouraging innovation in teaching methods, and investing in technical infrastructure. The article emphasizes the necessity of coordinated collaboration among stakeholders to ensure the sustainability and effectiveness of digital transformation in Economics education.

Keywords: digital technology, economics courses.

Nhận bài: 20/04/2025

Phản biện: 12/05/2025

Duyệt đăng: 15/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thời đại Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, chuyển đổi số đã và đang trở thành xu hướng tất yếu trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó giáo dục đại học là một trong những lĩnh vực chịu tác động sâu sắc. Với sự phát triển không ngừng của công nghệ thông tin, trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn và các nền tảng học tập trực tuyến, hoạt động dạy và học đang được chuyển mình theo hướng linh hoạt, hiện đại và cá nhân hóa hơn. Đặc biệt, trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế, các môn học thuộc lĩnh vực Kinh tế cần được tổ chức giảng dạy theo hướng thực tiễn, cập nhật và có khả năng phản ánh nhanh nhạy những thay đổi trong môi trường kinh doanh – tài chính.

Đặc thù của các môn Kinh tế là yêu cầu cao về tư duy phân tích, khả năng xử lý số liệu, vận dụng kiến thức vào các tình huống thực tế. Do đó, việc ứng dụng công nghệ số vào giảng dạy không chỉ là xu hướng mà còn là yêu cầu bắt buộc để nâng cao hiệu quả đào tạo, phát huy năng lực người học và đáp ứng yêu cầu của thị trường lao động. Tuy nhiên, việc triển khai công nghệ số trong giảng dạy các môn Kinh tế vẫn còn gặp nhiều rào cản, cả từ phía giảng viên, cơ sở vật chất và chính sách hỗ trợ. Bài viết này nhằm phân tích rõ thực trạng ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy các môn

Kinh tế tại Việt Nam hiện nay, làm rõ những thuận lợi, khó khăn và từ đó đề xuất một số giải pháp khả thi để nâng cao chất lượng đào tạo trong bối cảnh chuyển đổi số.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm công nghệ số trong giáo dục

Công nghệ số trong giáo dục được hiểu là việc ứng dụng các tiến bộ của công nghệ thông tin và truyền thông nhằm hỗ trợ và nâng cao hiệu quả hoạt động dạy học, quản lý, kiểm tra – đánh giá trong môi trường giáo dục. Các công nghệ tiêu biểu bao gồm hệ thống quản lý học tập (LMS) như Moodle, Canvas; các nền tảng học tập trực tuyến như Zoom, Google Meet; phần mềm mô phỏng tình huống kinh tế, bảng tính Excel, Power BI; công nghệ trí tuệ nhân tạo (AI) hỗ trợ cá nhân hóa học tập; dữ liệu lớn (Big Data) dùng để phân tích hành vi học tập; và các lớp học ảo, lớp học đảo ngược. Công nghệ số giúp tạo ra môi trường học tập linh hoạt, tương tác cao và hỗ trợ người học phát triển kỹ năng tư duy, phân tích và giải quyết vấn đề một cách chủ động.

2.2. Đặc trưng dạy và học môn Kinh tế

Các môn học thuộc lĩnh vực Kinh tế mang tính thực tiễn rất cao, đòi hỏi người học không chỉ nắm vững kiến thức lý thuyết mà còn phải vận dụng được vào các tình huống cụ thể trong thực tiễn

kinh doanh, tài chính, quản trị... Quá trình giảng dạy các môn Kinh tế thường yêu cầu sự minh họa bằng số liệu thực tế, các mô hình kinh tế, biểu đồ phân tích, báo cáo thị trường và các tình huống mô phỏng. Đồng thời, người học cần được rèn luyện năng lực tư duy phản biện, phân tích dữ liệu và dự báo xu hướng kinh tế. Điều này đòi hỏi giảng viên phải thiết kế hoạt động dạy học linh hoạt, cập nhật và kết nối chặt chẽ với thực tiễn đời sống kinh tế - xã hội, trong đó công nghệ số đóng vai trò quan trọng trong việc hỗ trợ truyền đạt nội dung và tổ chức các hoạt động học tập tương tác, đa chiều.

2.3. Giải pháp nâng cao ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy các môn kinh tế

2.3.1. Nâng cao năng lực số cho giảng viên

Việc tăng cường bồi dưỡng, tập huấn kiến thức và kỹ năng sử dụng công nghệ số cho giảng viên là yếu tố then chốt trong tiến trình chuyển đổi số giáo dục. Trước hết, các cơ sở giáo dục đại học cần xác định rõ những nội dung công nghệ số thiết yếu đối với giảng viên giảng dạy các môn Kinh tế, từ đó thiết kế các chương trình đào tạo ngắn hạn và dài hạn phù hợp với từng nhóm đối tượng. Các lớp tập huấn nên được tổ chức định kỳ và cập nhật thường xuyên, tập trung vào các kỹ năng như: thiết kế bài giảng điện tử tương tác, sử dụng phần mềm mô phỏng kinh tế – tài chính (như Stata, SPSS, Bloomberg Terminal...), ứng dụng bảng tính Excel nâng cao và Power BI trong phân tích dữ liệu kinh tế, khai thác nguồn dữ liệu mở, hoặc tích hợp trí tuệ nhân tạo trong cá nhân hóa học tập và đánh giá năng lực sinh viên.

Ngoài việc đào tạo kỹ thuật, cần khuyến khích giảng viên phát triển tư duy số và khả năng thích ứng với môi trường giáo dục số. Các hình thức hỗ trợ có thể bao gồm: tổ chức hội thảo chuyên đề, nhóm nghiên cứu đổi mới phương pháp giảng dạy, diễn đàn chia sẻ kinh nghiệm ứng dụng công nghệ trong từng môn học cụ thể. Nhà trường cũng cần có cơ chế đánh giá và ghi nhận sự nỗ lực đổi mới của giảng viên như thông qua xét thi đua, nâng bậc lương hoặc hỗ trợ tài chính cho các đề tài đổi mới phương pháp giảng dạy bằng công nghệ. Đặc biệt, việc xây dựng cộng đồng học tập chuyên môn trong nội bộ các khoa hoặc liên kết giữa các trường là một giải pháp bền vững. Thông qua các cộng đồng này, giảng viên có thể chia sẻ học liệu, cùng xây dựng kho bài giảng, phối hợp giảng dạy liên ngành và tạo môi trường học thuật cởi mở, năng động, thúc đẩy ứng dụng công nghệ một cách tự nhiên và hiệu quả trong giảng dạy các môn Kinh tế. tập huấn kiến thức và kỹ năng sử dụng công nghệ số cho giảng viên là yếu tố then chốt. Các lớp tập huấn cần được tổ chức định

kỳ, nội dung sát với thực tiễn giảng dạy các môn Kinh tế như cách xây dựng bài giảng điện tử, sử dụng phần mềm mô phỏng tài chính, phân tích dữ liệu với Excel hoặc Power BI, tích hợp AI vào đánh giá sinh viên... Ngoài ra, cần có chính sách khuyến khích giảng viên học tập, tự nghiên cứu và chia sẻ kinh nghiệm ứng dụng công nghệ thông qua các hội thảo chuyên môn, nhóm cộng đồng học thuật trực tuyến.

2.3.2. Phát triển hệ sinh thái học liệu số chuyên ngành

Việc phát triển một hệ sinh thái học liệu số chuyên ngành Kinh tế đóng vai trò then chốt trong việc hỗ trợ giảng viên và sinh viên tiếp cận kiến thức một cách hiệu quả, linh hoạt và cập nhật. Học liệu số không chỉ bao gồm giáo trình điện tử mà còn mở rộng ra các dạng tài nguyên đa phương tiện như video bài giảng, bài tập tương tác, mô hình mô phỏng kinh tế, cơ sở dữ liệu trực tuyến, bản tin kinh tế cập nhật, các tình huống thực tiễn và bài nghiên cứu điển hình. Những tài nguyên này giúp người học dễ dàng hình dung các khái niệm trừu tượng, đồng thời rèn luyện kỹ năng tư duy phân tích và giải quyết vấn đề trong bối cảnh thực tế.

Để xây dựng hệ sinh thái học liệu số hiệu quả, các trường đại học cần ưu tiên đầu tư xây dựng kho học liệu mở dùng chung trong nội bộ, đồng thời chia sẻ liên trường nhằm tận dụng tối đa nguồn lực tri thức. Các kho học liệu này cần được tổ chức một cách khoa học, dễ truy cập và có tính cập nhật cao. Việc liên kết với các tổ chức chuyên môn, viện nghiên cứu, doanh nghiệp và các nền tảng học thuật quốc tế như Coursera, edX, hoặc các nguồn học liệu mở như MIT OpenCourseWare, OECD Data... cũng là một hướng đi cần thiết nhằm tăng tính thực tiễn và quốc tế hóa nội dung học tập. Bên cạnh đó, để đảm bảo hiệu quả triển khai, cần có đội ngũ chuyên trách biên tập và số hóa học liệu, xây dựng quy chuẩn thiết kế tài nguyên học tập số, đồng thời đào tạo giảng viên kỹ năng tạo lập và khai thác học liệu số một cách chủ động, sáng tạo. Khi được tổ chức bài bản, hệ sinh thái học liệu số không chỉ hỗ trợ hiệu quả cho quá trình giảng dạy mà còn mở rộng cơ hội học tập suốt đời cho người học trong bối cảnh xã hội số.

2.3.3. Khuyến khích giảng viên kết hợp công nghệ một cách linh hoạt, sáng tạo

Bên cạnh việc nâng cao năng lực và cung cấp học liệu, một giải pháp quan trọng để đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy là khuyến khích giảng viên chủ động và sáng tạo trong việc kết hợp các công nghệ phù hợp với đặc thù môn học Kinh tế. Thay vì sử dụng máy móc hoặc rập khuôn các công cụ kỹ thuật, giảng viên cần được khuyến khích lựa chọn và kết hợp linh hoạt các

phương tiện kỹ thuật số để tạo ra những hoạt động giảng dạy phong phú, hấp dẫn và hiệu quả hơn.

Việc sử dụng các công cụ như quiz tương tác (Kahoot, Socrative), mô phỏng kinh tế (Simul8, Virtual Economics), bảng trắng kỹ thuật số (Jamboard, Miro), hoặc thiết kế lớp học đảo ngược (flipped classroom) giúp sinh viên chủ động tiếp cận kiến thức và phát triển kỹ năng tư duy độc lập. Đồng thời, giảng viên có thể sử dụng mạng xã hội học thuật (như Edmodo, Google Groups, Microsoft Teams) để tổ chức các diễn đàn thảo luận, phản biện, chia sẻ tài liệu và giao bài tập linh hoạt theo tiến độ học tập cá nhân. Nhà trường cần tạo điều kiện về mặt cơ chế và chính sách để giảng viên được thử nghiệm, triển khai mô hình giảng dạy mới áp dụng công nghệ. Việc khuyến khích đổi mới cần gắn với cơ chế ghi nhận và đánh giá trong công tác chuyên môn, nghiên cứu khoa học và thi đua – khen thưởng. Ngoài ra, có thể xây dựng ngân hàng sáng kiến, mô hình giảng dạy ứng dụng công nghệ hiệu quả, từ đó nhân rộng các cách làm hay trong toàn trường hoặc toàn hệ thống.

Bản thân mỗi giảng viên cũng cần nâng cao tinh thần học hỏi, đổi mới tư duy nghề nghiệp, sẵn sàng tiếp nhận cái mới, vượt qua tâm lý e ngại thay đổi. Chỉ khi giảng viên thực sự xem công nghệ là công cụ hỗ trợ sáng tạo và cá nhân hóa việc dạy học thì hiệu quả ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy các môn Kinh tế mới có thể đạt được kết quả bền vững và lâu dài.

2.3.4. Đầu tư cơ sở hạ tầng, tạo điều kiện học tập linh hoạt

Một trong những điều kiện tiên quyết để triển khai hiệu quả việc ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy là đảm bảo cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin đồng bộ, hiện đại và ổn định. Nhiều trường đại học, đặc biệt là các cơ sở giáo dục tại địa phương hoặc ngoài công lập, vẫn đang gặp khó khăn do thiếu thiết bị, đường truyền internet không ổn định, và hệ thống quản lý học tập (LMS) hoạt động chưa tối ưu. Việc đầu tư có chiều sâu vào cơ sở vật chất như phòng học thông minh, thiết bị trình chiếu, máy chủ mạnh, hệ thống lưu trữ đám

mây, camera giám sát lớp học trực tuyến... là điều cần thiết để hỗ trợ giảng viên và sinh viên trong môi trường dạy – học hiện đại.

Bên cạnh hạ tầng vật lý, các công cụ hỗ trợ học tập số như phần mềm mô phỏng, nền tảng phân tích học tập (learning analytics), công cụ đánh giá tự động, kho dữ liệu số chuyên ngành cũng cần được đầu tư bài bản. Nhà trường nên ưu tiên lựa chọn các hệ thống LMS thân thiện với người dùng, dễ tùy biến và có khả năng tích hợp các công cụ giảng dạy hiện đại. Việc thường xuyên bảo trì, cập nhật và nâng cấp hệ thống cũng rất quan trọng để đảm bảo vận hành trơn tru và đáp ứng được nhu cầu dạy học ngày càng đa dạng. Đặc biệt, tạo điều kiện học tập linh hoạt là một phần tất yếu trong quá trình chuyển đổi số. Điều này không chỉ bao gồm học trực tuyến mà còn mở rộng sang hình thức học kết hợp (blended learning), lớp học đảo ngược (flipped classroom), hoặc học theo tiến độ cá nhân (self-paced learning). Để làm được điều đó, nhà trường cần thiết kế thời khóa biểu linh hoạt, hỗ trợ truy cập học liệu mọi lúc mọi nơi, xây dựng hệ thống đánh giá đa dạng và công nhận kết quả học tập theo chuẩn đầu ra. Ngoài ra, việc cung cấp tài khoản truy cập kho tài nguyên học tập số, bản quyền phần mềm chuyên ngành, và dịch vụ hỗ trợ kỹ thuật kịp thời cũng giúp sinh viên học tập hiệu quả hơn trong môi trường số hóa.

III. KẾT LUẬN

Ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy các môn Kinh tế là xu hướng tất yếu trong giáo dục đại học hiện nay. Bài viết đã phân tích các yếu tố nền tảng, thực trạng triển khai và những giải pháp trọng tâm nhằm nâng cao hiệu quả dạy – học. Trong đó, các biện pháp như nâng cao năng lực số cho giảng viên, phát triển học liệu số, đầu tư hạ tầng và khuyến khích sáng tạo là các hướng đi thiết thực.

Để đạt được hiệu quả bền vững, cần có sự phối hợp đồng bộ giữa nhà trường, giảng viên, cơ quan quản lý và doanh nghiệp. Đây chính là nền tảng giúp các ngành Kinh tế nâng cao chất lượng đào tạo, thích ứng với chuyển đổi số và đóng góp vào phát triển kinh tế tri thức.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Chương trình chuyển đổi số trong giáo dục giai đoạn 2020–2025, tầm nhìn đến 2030*. Hà Nội.
- Nguyễn Văn Hòa (2022). *Ứng dụng công nghệ số trong giảng dạy đại học: Cơ hội và thách thức*. Tạp chí Khoa học Giáo dục, số 55, tr. 45–52.
- Trần Thị Minh & Phạm Quốc Anh (2021). *Học liệu số và đổi mới phương pháp dạy học đại học*. Tạp chí Giáo dục và Xã hội, số 130, tr. 33–39.